

Hier dicht de schilder en schildert de dichter! In dit verband moeten ook genoemd de verzen aan Rembrandt gewijd: „Ode aan Rembrandt“ en „Voor Rembrandt's standbeeld“, evenals gedichten als „Bij het portret van Van der Vliet“, „Bij Twee Du-chesses d'Angoulême“, die door het zien van schilderijen ontstonden.

Als schilder was Van Looy realistisch, zooals heel zijn kunstenaarschap gekenmerkt werd door een realisme dat, naar de ontwikkeling van den tijd, uit naturalisme gegroeid was. En zie hem nu weer in dezen bundel. Verzen als „En nochtans de wacht“, „Bij een fotografie“, vertoonen in hun stoffelijke zoowel als in hun woorden datzelfde barre realisme, dat voor de uit naturalistische opvatting vrijgekomen werkelijkheidsbeelding zoo ty-peerend was. De eerste vier regels van „Bij een Fotografie“, (een plaat van den hongersnood in Engelsch-Indië in 't jaar 1900) moge ik ten bewijze afschrijven:

Als telhout liggen ze op een hoop gesmeten,
Als knuppeltakken, stronken, knoesten, staken.
Lijf-kneukels, lang, met vingers, raffen, kaken.
Het grist en spalkt en blijft nog grimmen om eten.

Dat is realisme naar den stijl van Querido of Van Doyssel in hun eerste realisme-jaren.

Dan Van Looy de humorist. Hij, de schilder, met zijn open oog voor het werkelijke leven, zag ook de overal tintelende humor-effecten: „Jaapje“, „Gekken“ en ook „Nieuw Proza“ zijn er vol van. Hier vinden we dien humor in „Onder den Boom“, en in „Een liedje voor kinderen“.

Verder Van Looy de verteller. 't Was immers het eigenaardige van zijn werk, dat achter de figu-geciseleerde woorden en zorgvuldig gestyleerde zinnen altijd de gemeidelijke verteller stond, de Van-Looy-met-de-pijp van het zelfportret. Wat wist hij van Jaapjes weeshuis-ervaring smeug te ver-tellen en wat kwam hij in actie als hij in „Gekken“ van zijn kostelijke Amerikanen iets te vertellen had. In dezen bundel is hij de verteller in „Herinne-ring“, „'t Water“ zei de vrouw „is om 't hart geslagen“, „Gebeurd verhaal“ e.d. Zulke verzen, gelijk ook de bovengenoemde „berijmde verhalen“ doen onmiddellijk denken aan Willem Levinus Pen-nings vertelkunst: ze hebben een zelfden stijl en een gelijken opzet. Dat er ten dezen verwantschap was tusschen Van Looy en Penning zegt hij trou-wens zelf in „Aan den dichter Penning, die Jaapjes vertellen prees“.

En eindelijk: Van Looy de meelevende, meevoe-lende mensch. Wanneer men naar de stemming Van Looy's werk zou moeten kenschetsen, zou men misschien het best zeggen: uiting van den mee-levendenden mensch. Overal en altijd weer is er dat meeleven, zóó, dat een zekere weemoed over al zijn boeken kleurt. Ik behoef alleen maar weer aan „Jaapje“ te herinneren, of aan „Jaap“. Dat mee-leven komt hier tot uiting in tal van gelegenheids-

gedichten: „In Memoria van Tak“, „Achter de baar van Adriaan van Oordt“, „Voor de Vlaamsche letterkundigen“ en in zijn verzen, die geschreven werden in verband met den Boerenoorlog: „Aan het Comité der staking voor de Boeren“, „Boerenballade“, „Ten laatste“ e.d. Een van de mooiste getuigenissen in dit opzicht is het vers „Wan-delen“, waarin hij zijn diep medelijden uitsprekt voor een blind meisje, dat hij in Madrid als gui-taarspeelster op de straathoeven zag, met de slot-woorden:

Verworpele, zou 't u goed zijn mogen,
Wen ik u liefhad om uw duistere oogen...
O tokkelarster, speel met vingren zach!

Het beeld van den kunstenaar Van Looy is al-zoo duidelijk uit dezen bundel te zien.

En daarnaast: het beeld van den jongeren-fach-tiger Van Looy.

Alles wat de Beweging van Tachtig karakteri-seert en in de eerste volgelingen voorleeft zien we in dezen bundel. Naar het formeele: in den zeer veelvuldigen sonnetvorm, precies volgens de sonnet-techniek aangewend, in enjambementen en alliteraties overal, in het maken van eigen woorden en eigen buigingsvormen.^{*)} En naar den inhoud in de drie bij Tachtig op den voorgrond tredende trekken: het individualistische, het pessimistische en het impressionistische.

Het eerstgenoemde: het individualistische, is in het vooraangaande reeds voldoende aangetoond.

Het pessimistische spreekt reeds uit het eerste 't beste vers, „Herfst“, dat begint met de woorden:

„De zomer kwam met lachen, ging met tranen
Ik hoorde 't lachen ach, ternaauwernood...
En toen ik kwam, toen was zij beengevloten,
En 'k zag nog ver haar lichte vormen tanen.“

uit „Fabrieksrook“, dat eindigt met:

„Zoo zie ik wat mij hoog en heilig is
Omwarreld door der Leugen duisternis,
En 'k moet bij eigen licht door 't leven gaan.“

uit „Tuin-liedje“, „Na het lezen van Zola“, „Op het kerkhof“, en vele andere. 't Meest wrang is het misschien in een gedichtje dat hij maakte in Cadix (op zijn reis naar Spanje dus, die door de sterk wisselende indrukken zulk een diep spoor bij hem getrokken heeft). Dat, opschriftloos, versje eindigt met:

„Wij zijn als duistere schepen, licht in top;
Wij varen door een nacht-zee zwart, oorlogs-
weerlijk.
Wij tobben om 't gaan, om wat is onontbeerlijk...
Duisterteden wij, lachend boven-op.“

*) Ik teekende aan: suyen, gefliets, schrompen, zingings-los, (de lente) labbert, (de lente) zoelt, (een kind) hunkermoodt, oorlogs-weerlijk.

Die laatste woorden: „lachend boven-op“, zijn nachtzwart van ziele donkerheid!...

Van het impressionistische is eigenlijk de heele bundel één doorlopend bewijs. Ik noem uit de veelheid enkele titels: „Maneschijn“, „Nachttegaal“, „Lentelied“, „Vogelenzang“, „Eerste sneeuw in den tuin“, „De crocusjes“, „Na de bui“. Die titels spreken voor zichzelf, citatie van een of meer regels is zelfs overbodig. En 't is het echte Tachtigers-impressionisme, dat vooral op natuurgeniefing ge-inspireerd was.

Maar — en dat is de keerzij van het vele goede en schoone, dat deze bundel biedt — triestig-duidelijk wordt hier ook het a-religieuze van de Tachtigers-gezindheid openbaar. Er is geen sprankje religieus besef in heel den bundel te vinden: de gedachten, de stemmingen, de impressien, ze gaan ten eenenmale buiten allen indruk van het Godde-lijke om. En bij het sterven is er geen andere troost, dan die aan de zieken in het ziekenhuis wordt geboden, als de lente de open ramen binnen wuift.

„dat 't goed is, moet het (= het leven) zijn
teruggegeven.
Te scheiden in 't geruchten van de lent'...“

De eenige maal dat Christus' naam genoemd wordt is een uiting van bitteren hoon: in het vers: „Kerstnacht 1915“, kerstnacht in oorlogstijd dus. Overigens vindt men geen aanwint van iets, dat met God en godsdienst ook maar van verre ver-hand houdt.

Doch wel is er een veelzeggend woord in een der verzen, omtrent de a-religieuze zielegesteldheid. 't Slot van het gedicht „Een stem naast een stem“, dat op het thema: „zingend den dood ingaan“ is gestemd, luidt: „Het Leven is alles en de Dood is niets“.

Dat is de eenige reële waarde: „het leven is alles“... Maar wat verbleekt dat zekere bezit in het licht van de straks geciteerde woorden: „Duisterteden wij, lachend boven-op“. Wat blijft er, bij zulke wrange zelf-analyse over van dat „alles“, dat het leven is?!

Zoo is de slotindruk van dezen bundel van fijne literaire kunst die van groote armoede... „Ik moet bij eigen licht door 't leven gaan“ be-leed de dichter, maar in dat eigen licht zag hij niets dan de vraag, die de slotregel vormt van het vers „In den trein“, „Wat is er klein, wat groot; wat laag, wat hoog?“. Een vraag zonder antwoord, omdat alleen bij eeuwigheidslicht dat antwoord ge-vonden wordt.

C. T.

POPULAIR-WETEN - [SCHAPPELUKE SCHEISEN]

Het Chilasme en het Oude Testament.

XXVIII.

Ezechiël: zijn tijd, taak en boek.

Na een tijd van onderbreking gaan we thans de derde reeks beginnen, waarmee we de behan-deling van ons onderwerp zullen trachten ten einde te brengen.

Allereerst moeten we dan onze aandacht wijden aan den profeet Ezechiël.

Ezechiël, evenals Jeremia uit priesterlijk geslacht, de zoon van Buzi, behoorde tot degenen die in het jaar 597 voor Chr. met den koning Jojachin werden weggevoerd naar Babel (2 Kon. 24:12-16; 2 Kron. 36:10). Hij woonde in het landschap van Babel te Tel-Abib, bij de rivier Chebar (Ezech. 1:1; 3:15); onder welke „rivier“ we naar alle waar-schijnlijkheid een voor de irrigatie van het land gegraven kanaal hebben te verstaan. Te midden van de daar gevestigde nederzetting der ballingen nam Ezechiël blijkbaar een positie van invloed en gezag in. Hij zal dan ook wel niet niet meer zoo heel jong geweest zijn toen hij vijf jaar na zijn weg-voering (Ezech. 1:2) tot profeet geroepen werd.

Wanneer dus het optreden van Ezechiël begint, is het door zijn voorgangers telkens weer aange-kondigde oordeel der wegvoering in ieder geval reeds tot een begin van uitvoering gekomen. Weliswaar is Jeruzalem nog niet definitief verwoest; dit zou eerst enkele jaren later plaats hebben, in het jaar 586 voor Chr. Maar het gericht is er; Ezechiël en de zijnen ondervinden het zelf aan den lijve. En de eenige vraag, die nu nog belang heeft, is deze: zal dit gericht spoedig een einde nemen, om weer plaats te maken voor welvaart en voorspoed? Of zal het verder worden door-gezet, tot het bittere einde toe? Ezechiël wordt allereerst geroepen om het antwoord op deze vraag aan zijn mede-ballingen te geven, en tegenover de dwaze en verkeerde voorstelling die er bij hen

ingeroest zit, dat de tijd van hun ballingschap niet lang kan duren, dat ze spoedig weer naar de heilige stad zullen terugkeeren, te plaatsen de Goddelijke boodschap, dat de verwoesting van Jeru-zalem onafwendbaar is, dat er van terugkeer dezer ballingen geen sprake kan zijn, maar dat ook degenen die nog in Juda zijn achtergebleven even-eens naar Babel zullen worden weggevoerd.

Is dat echter de eenige taak, die op Ezechiël's schouders is gelegd?

Neen. In zijn profetische werkzaamheid, die nog tot verscheidene jaren na Jeruzalem's ondergang wordt voortgezet (in ieder geval nog tot het jaar 570 voor Chr., zie Ezech. 29:17), is duidelijk tweeërlei periode te onderscheiden. De eerste pe-riode, die waarin hij de onafwendbaarheid van Jeruzalem's val te verkondigen heeft, loopt van zijn roeping tot kort voor de inneming van de stad. Nadat hij, bij het sterven van zijn vrouw door de onheilspellende symboliek van het achterwege laten van elk rouwbetoon, voor de laatste maal de zekerheid van Jeruzalem's ondergang heeft verkondigd (Ezech. 24:15-24) wijgt zijn profetische mond tot op den dag, waarop door een uit de gevallen stad ontkomene de onheilstijding gebracht wordt, dat zijn profetie ten volle in vervulling is gegaan, de stad inderdaad is verwoest (Ezech. 24:25-27; 33:21, 22). Vanaf dat tijdstip begint echter de tweede periode van zijn werkzaamheid. Het is met den ondergang van Jeruzalem niet uit, Gods heils-bedeeling in Israël is daarmee niet te niet gegaan. De Heere heeft nog een toekomst voor zijn volk. En nu mag Ezechiël evenals zoo vele van zijn voorgangers ook weer prediken van Israël's herstel.

Het is zeer gemakkelijk in het boek van den profeet Ezechiël die gedeelten te vinden waarin de Goddelijke openbaring aangaande het herstel van Israël gegeven wordt. De tweeërlei periode in zijn profetische werkzaamheid vindt haar afspiegeling in twee hoofddeelen waarin het boek is verdeeld. De profetische prediking van de eerste periode, de aankondiging van Jeruzalem's definitieve val, is samengevat in de hoofdstukken 1-24. De verkon-diging van de tweede periode, de troostprediking na Jeruzalem's val, is beschreven in de hoofd-stukken 33-48. Daartusschen hebben een achttal hoofdstukken hun plaats (25-32), waarin een reeks

van profetieën tegen verschillende heidensche vol-ken worden medegedeeld.

Wij zullen ons dus in verband met ons onder-werp in hoofdzaak hebben bezig te houden met het tweede hoofddeel, met de hoofdstukken 33-48.

In hoofdzaak, zeide ik. Want, hoewel de hoofd-stukken 1-24 bijna uitsluitend oordeelsaankondig-ing bevatten, schemert toch ook hier alreeds een enkele maal de lichtgans der Goddelijke genade door. In dit opzicht komt Ezechiël geheel overeen met zijn anderen tijdgenoot Jeremia. Het is waar, de visionaire boekrol, welke den inhoud van Eze-chiël's profetische prediking uit zijn eerste periode verzinnebeeldt, wordt aangeduid als bevattende „klaagliederen en zuchting en wee“ (Ezech. 2:10), en daarmee komt wat wij lezen in de eerste 24 hoofdstukken volkomen overeen; maar hoe duister het ook is, het is niet absoluut nacht. Reeds in dat gedeelte, waarin den profeet zijn ernstige verant-woordelijkheid als „wachter over het huis Israël's“ wordt op het geweten gebonden (Ezechiël 3:17-21), en dat aan het begin van zijn tweede hoofd-deel wordt herhaald (Ezech. 33:1-9), vinden we tot uitdrukking gebracht, dat er toch ook een mogelijkheid bestaat dat de bediening van zijn profetisch ambt zegen en heil kan brengen: wel staat het denkbeeld op den voorgrond dat de profetische waarschuwing tevergeefs zal zijn, maar op het eind hooren we toch dat, als de recht-vaardige, gewaarschuwd, niet zondigt hij zekerlijk zal leven, en de profeet zijn ziel heeft bevrijd (vs 21). En deze zelfde gedachte treffen we ook aan in Ezechiël 18:23 „zou ik enigszins lust hebben aan den dood des goddeloozen? spreekt de Heere HEERE; is het niet, als hij zich bekeert van zijne wegen dat hij leve?“ En nog sterker in Ezech. 18:30-32 „Daarom zal ik u richten, o huis Israëls, een ieder naar zijne wegen, spreekt de Heere HEERE; keert weder en bekeert u van al uwe overtredingen, zoo zal de ongerechtigheid u niet tot een aanstoot worden. Werpt van u weg al uwe overtredingen waardoor gij overtreden hebt, en maakt u een nieuw hart en een nieuwen geest; want waarom zoudt gij sterven, o huis Israëls? want ik heb geen lust aan den dood des stervenden, spreekt de Heere HEERE; daarom bekeert u en leeft“.

Wonderli

Van een de vraag, zinspeelde Vooral, w schijnsel men, dat Is men gen, dat n zitten? rakter van Waarlijk psycholog dan bedo Als ik en paard „Achter

Goed kl

Sommi ming het Ze kijk ooren, en 'tgezien? Dal nu stabiel is kan ieder Neem r Tecken duidelijk hoek een deelen (waar ze Wanneer die van eigenaard waarnem Zet ge (b.v. op die teek kennen, oogenblik pyramide oogenblik 'tEene zijde van ge op d Hoe l ook herh punt v voren, d persoon gen drie ieder me

Intuss de ijke belofte v in Ezeel van een maar da ging kri erkent, naam ge echter i een toek is in d gekondij hier de wend juist he alleen v Samaria wel nie toezeppi in Ezeel definitie lingscha Israëls keer, ze en dach zooals weggeve en al d vandaat goven, van her vleesch geven, mijne r Mij tot zijn? Hart er waarit telie di toezege 31:1; ook Ez terugke de verc des He ligen b

III ZIELKUNDE III

Wonderlijke mentaliteit.

Van een paar zijden ontving ik brieven met de vraag, waarop (op welk concreet feit n.l.) ik zinspeelde, wanneer ik in deze rubriek iets schreef. Vooral, wanneer het erom ging een bepaald verschijnsel in onzen tijd te karakteriseren, dacht men, dat ik op iets concreets doelde.

Is men nu zoo verpolemiseerd in sommige kringen, dat men meent, dat er per sé „iets achter moet zitten“, wanneer men in 'algemeen over het karakter van onzen tijd schrijft?

Waarlijk, wanneer in deze rubriek schetsen over psychologische onderwerpen worden geschreven, dan bedoelen die geen polemieken.

Als ik polemiseer zal ik het wel zeggen, en man en paard noemen.

„Achterbaksigheidjes“ — daaraan doe ik niet.

J. W.

Goed kijken.

Sommige mensen meenen, dat hun waarneming het einde van alle tegenspraak is.

Zo kijken met hun oogen en luisteren met hun ooren, en zeggen dan: „ik weet het, want ik heb 't gezien“, of „gehoord“.

Dat nu onze opmerkzaamheid niet zoo heel erg stabiel is, noch ook zoo bijzonder te vertrouwen, kan ieder constateeren.

Neem maar eens een wit blad ongelinieerd papier. Teekenaar een gelijkzijdigen driehoek, goed duidelijk en niet te klein. En trek nu in dezen driehoek eens de lijnen, die de hoeken middendoor deelen (deze lijnen laten eindigen op het punt, waar ze elkaar snijden. Dit punt noemen we P). Wanneer ge nu deze lijnen iets dunner maakt dan die van de zijden van den driehoek, zult ge een eigenaardig verschijnsel aan uw tekening kunnen waarnemen.

Zet ge de tekening op een afstand van uw oog (b.v. op 2 à 3 Meter afstand) dan zult ge in die tekening den vorm van een pyramide herkennen. Maar wat is nu het vreemde? Het ene oogenblik schijnt het U toe alsof de hoek van de pyramide bij P naar U toe staat en het andere oogenblik is het alsof die van U afgekeerd is. 'Eene oogenblik ziet ge dus tegen de onderzijde van de pyramide, en 'andere oogenblik ziet ge op den bodem, binnen in de pyramide.

Hoe lang ge nu ook kijkt, en hoe vaak ge het ook herhaalt, het zal U niet gelukken het betrokken punt vast te zien. Het beweegt nu eens naar voren, dan weer naar achteren. Bij den eenen persoon duurt de periode tusschen twee wisselingen drie seconden, bij een anderen twintig, maar ieder mensch kan het verschijnsel bij zichzelf waar-

namaken. Dit zijn nog uitsluitend voorwaardelijke toezeggingen. Echter ook de positieve belofte van herstel voor Israël treffen we aan. Zoo in Ezech. 6:8—10, waar gewag gemaakt wordt van een overblijfsel, weliswaar onder de ballingen, maar dat dan toch tot bekeering komt en een walging krijgt van zijn hoosheden en gruwelen, en erkent, dat de woorden der profeten, in 's Heeren naam gesproken, niet ijdel zijn geweest. Niet alleen echter is er sprake van bekeering, maar ook van een toekomstige wending in Israël's lot: eigenaardig is in dit opzicht Ezech. 16:53—63, waar aangekondigd wordt een keer in het lot (gebruikt is hier de Hebreeuwse uitdrukking een wending wenden, waarvoor onze Statenvertaling minder juist heeft: hare gevangenen wederbrengen) niet alleen van Juda, maar ook van Sodom en van Samaria. Waarin die keer zal bestaan wordt evenwel niet gezegd. Elders vinden we bepaald de toezegging van terugkeer uit de ballingschap. Zoo in Ezech. 11:17—20, waar aan hen, die vóór den definitieven ondergang van Jeruzalem reeds in ballingschap zijn gevoerd, terugkeer naar het land Israël's wordt beloofd. Dat is evenwel niet de terugkeer, zooals zich de ballingen zelve dien hoopten en dachten; niet de terugkeer tot de toestanden zooals die waren, eer ze in ballingschap werden weggevoerd — neen „zij zullen daarheen komen en al deszelfs verfoeiselen en al deszelfs gruwelen vandaar wegdoen, en ik zal hun eenenlei hart geven, en zal een nieuwen geest in het binnenste van hen geven, en ik zal het steenen hart uit hun vleesch wegnemen en zal hun een vleesch hart geven, opdat zij wandelen in mijne inzettingen en mijne rechten bewaren en ze doen; en zij zullen Mij tot een volk zijn, en ik zal hun tot een God zijn“. Het zal een terugkeer zijn met een vernieuwd hart en met een bekeerd gemoed in een land, waaruit alle afgoderij zal gebannen zijn. Een profetie die in sterke mate herinnert aan soortgelijke toezeggingen bij Jeremia; men zie slechts Jer. 31:1; 32:38—40. Een zelfde toezegging vinden we ook Ezech. 20:34—44; eveneens de belofte van terugkeer in het landschap Israël's, en eveneens de veronderstelling van een gezuiverden eerdienst des Heeren in dat landschap Israël's, op Gods heiligen berg, met walging over het zondig verleden.

nemen. Dit verschijnsel noemen we: het oscilleren van de opmerkzaamheid.

Nu gebeurt zoo iets niet alleen, wanneer we naar zulk een tekening kijken; steeds is dit verschijnsel aanwezig.

Niet immer, maar wel in vele gevallen kan onze waarneming door dit verschijnsel inderdaad minder juist worden.

Maar geldt nu reeds van de waarneming van het oog, dat we voorzichtig moeten zijn, veel meer geldt zulks nog van dat andere waarnemen, dat we „begrijpen“ noemen.

We denken zoo dikwijls, dat we „er achter“ zijn. En dan weten we er niets van.

Schijnbaar kenden we alle gegevens.

En precies dat ééne kenden we niet. En dat ééne gegeven was nu juist beslissend.

Vooral van ons oordeel over personen geldt dat.

Wat zijn menschen ontzaglijk gecompliceerde wezens.

Vóór we oordeelen moeten we verstaan. En vooral alle feiten kennen.

Goed kijken beteekent in geestelijk opzicht vooral: wachten tot we kunnen begrijpen.

Versta me nu wel.

Dit beteekent niet, dat we nooit critiek mogen oefenen. Wie dat meent te lezen, begrijpt niet, wat we bedoelen.

Wie steelt, zondigt. Ook al heeft de dief honger, hij blijft dief.

Maar daar gaat het om de vergelijking met den hoógeren norm. Die den diefstal veroordeelt.

Toch kan het oordeel over den dief slechts uitgesproken worden door hen, die den dief, en zijn omstandigheden, en zijn overleggingen hebben bekeken.

Dat wil zeggen, door hen, die óók begrijpen.

En dat begrijpen kan de straf voor den dief lichter maken.

Maar ook zeer veel verzwaren.

J. W.

ZENDING EN EVANGELISATIE

Evangelisatie-motieven uit de werken van Mevrouw Bosboom-Toussaint.

Alles te vergeefs!

I.

Willem van Aelst, wiens onheilspellende bijnaam was, „wilde Willem“, wordt in Maria van Oosterwijk genoemd een fiere jonkman, in prinse-

¹⁾ Deze schets is ontleend aan den roman: *Het laatste bedrijf van een stormachtig leven*, en aan de novelle *Maria van Oosterwijk*.

Ten slotte vinden we in het eerste gedeelte van Ezechiël's profetie zelfs ook reeds de heenwijzing naar den Messias. Allereerst in Ezech. 17:22—24, in het beeld van een „teederen tak“ uit „het opperste“ van den „hoogen ceder“ (te weten Israël), welke door God geplant wordt op een „hoogen en verheven berg“. Met dien berg wordt de Zion bedoeld, want in vs 23 wordt hij nader aangeduid als „de berg der hoogte van Israël“. Wij worden hier herinnerd aan de voorstelling uit Micha 4:1 en Jes. 2:2. Van dien door God geplanten „teederen tak“ heet het dan verder „hij zal takken voortbrengen en vrucht dragen, en hij zal tot een heerlijk ceder worden, dat onder hem wonen zal alle gevogelte van allerlei vleugel, in de schaduw zijner takken zullen zij wonen“. In deze beeldspraak wordt de universele beteekenis van het heil des Middelaars geschilderd: uit Israël voortgekomen wordt de Messias tot een schaduw en toevlucht voor alle volken der aarde. Deze profetie laat ons duidelijk zien het verband van Israël's nationaal herstel en de Messiaansche toekomst, de beteekenis die dat herstel heeft voor de geestelijke ontplooiing, welke met de verschijning van Jezus Christus te wachten is: de ceder, door God geplant (= Israël) kan niet geheel te niet gaan, opdat het „teedere takje“ uit zijn top geplukt en geplant kan worden, om tot een schaduw voor alle volken te worden. In de tweede plaats vinden we de belofte van den Messias ook in Ezech. 21:27. Dit vers stelt ons nogal voor eenige moeilijkheden, vooral omdat het niet geheel zeker is dat het in den Hebreeuwschen tekst (waar het vs 32 vormt), volkomen ongerept is overgeleverd. Sommigen althans meenen dat het slot is afgebroken. Wij zullen daarop thans niet nader ingaan. Het zij in dit verband voldoende er op te wijzen, dat hier een tegenstelling wordt gemaakt tusschen de koninklijke diadeem van den koning van Juda en de kroon van Hem, die eigenlijk alleen de rechthebbende is. Het is niet te ontkennen, dat dit de tegenstelling bedoelt te zijn tusschen de onwaardige vorsten als Jojachin en Zedekia, die in de laatste jaren vóór Jeruzalem's ondergang de kroon droegen, en den vorst Messias, die de ware koning en heerscher is. Wij hebben hier een soortgelijke tegenstelling als in Jer. 23:1—6 tusschen de booze „herders“ van

lijke houding, slank en krachtig van gestalte. Hij was een zoon van deftige burgerouders, door zijn moeder met Christelijke teederheid opgevoed. Groot geworden, verslingert hij zich evenwel in het leven der woeste schildersgezellen. Terwijl hij door zijn kunstenaars talent in staat was zich met pracht en weelde overdadig te omringen, misvormde hij zijn levenshouding tot één afzichtelijken broddellap. Zeer opvliegend van aard, bracht hij zich telkens noodeloos in netelige omstandigheden. Om een kleinigheid daagde hij tot een tweegevecht uit. Nu eens sloeg hij onbarmhartig op zijn tegenpartij los, maar straks krijgt hij op zijn beurt de volle laag, zoodat hij tegen den grond wordt gestoot en weken lang tot herstelling in een klooster moet worden verpleegd.

Toen hij weer tot bewustzijn kwam, uit den staat van gevoelloosheid, waartoe hij was vervallen, werd hij diep getroffen door zachte vrouwenstemmen, die gewijde liederen zongen, begeleid door snaarspel, nu en dan afgewisseld door statige orgeltonen. Deze zang en muziek oefenden op hem een mysterieuze werking. Onder het luisteren naar die verrukkelijke klanken, voelde hij zich tot schreien toe geroerd. 't Waren tranen, zooals sinjeur van Aelst nog nooit geschied had. Wat lang bedolven was geweest onder allerlei stof, en geheel verdrongen werd door de bonte en wilde tooneelen van zijn goddeloos leven, doemde met onwederstaanbare kracht voor hem op. Herinneringen uit zijn jeugd, lichtbeelden van den kindschen leeftijd. 't Was of hij de lieflijke stem zijner moeder weer hoorde, als zij hem, zacht door haar arm omvangen, terwijl hij aan haar schoot stond geleund, van „onzen lieven Heer“ vertelde... Daar verbieven zich wéér de door-dringende tonen van het orgel, en de zingende reder kloosterlingen viel nog eens met volle kracht in, om het slot der gewijde hymne te doen hooren:

Et in saecula saeculorum!

Amen!... Amen!...

Het lied en de muziek bekoorden en verteederden zijn hart.

De lichtbeelden uit zijn jeugd, daardoor opgewekt, werden straks echter versomberd en geheel overschaduw door de gedachte aan zijn losbandig leven, dat in schril contrast stond met zijn opvoeding. In den doolhof der zonde verdwaald, liep hij aan alle kanten vast. Terwille van een hartstochtelijke liefde tot een prinses was hij tot de Roomsche Kerk overgegaan. Niet omdat er nog eenig godsdienstig besef in hem was, maar om zich rijkdom en hoogen stand te verkrijgen. Hij werd door zijn huwelijk graaf en prins. Maar al de op deze wijze bekomen schatten en titels brachten hem minstens zooveel ellende als uitspattend genot. Door zijn gemalin bijna vergiftigd, keerde hij, nadat hij door den dood van de kronkelingen dezer slang bevrijd was, oud en gebroken naar 't lichaam, tot zijn vaderstad Delft terug. Zijn onder de slavernij der zonde gebogen

het volk en de „rechtvaardige Spruit“.

Men ziet dus, dat ook het eerste gedoelte van Ezechiël's profetie, hoe donker en dreigend het moge wezen, toch wel enkele, spaarzame lichtstralen doet schijnen, die van Israël's herstel gewagen.

Geheel anders wordt het echter in het tweede gedeelte. Dit is uitsluitend aan de verkondiging van Israël's herstel gewijd. Het oordeel is gekomen, het Goddelijk vonnis is voltrokken, Jeruzalem is te gronde gegaan en Israël heeft als volk zijn einde gevonden in de ballingschap — en nu is het alleen maar de taak van den profeet om de blikken van zijn volk te richten naar de heerlijke toekomst die het wacht, om het te troosten met de rijke beloften van Gods genade en heil.

Dat tweede gedeelte begint, evenals het eerste, met de inscherping van des profeten verantwoordelijkheid. „Menschenkind, ik heb u tot een wachter gesteld over het huis Israël; zoo zult gij het woord uit mijnen mond hooren en hen van Mijnentwege waarschuwen. Als ik tot den goddelooze zeg: o goddelooze, gij zult den dood sterven, en gij spreekt niet om den goddelooze van zijn weg af te manen: die goddelooze zal in zijne ongerechtigheid sterven, maar zijn bloed zal ik van uwe hand eischen. Maar als gij den goddelooze van zijnen weg afmaant, dat hij zich van dien bekeere, en hij zich van zijn weg niet bekeert: zoo zal hij in zijne ongerechtigheid sterven, maar gij hebt uwe ziel bevrijd“ (Ezech. 33:8, 9). Hieruit is duidelijk, dat ook de heilstoezeggingen, zoo goed als de oordeelsaankondigingen, tweeërlei mogelijkheid meebrengen: de houding van geloof of ongeloof. Het is niet zoo, dat de heilstoezeggingen, geheel onafhankelijk van Israël's houding, in vervulling zullen gaan. Die heilstoezeggingen vormen geen oorkussen, waarop lichtvaardigheid zich kan te rusten leggen. Het komt ook bij die heilstoezeggingen op geloovige aanvaarding en bekeering in een leven der dankbaarheid aan. Maar onder die voorwaarde vormen de heilstoezeggingen een bron van rijken troost; ze zijn een openbaring van Gods ondoorgrondelijke genade.

In de nu volgende artikelen willen we dan de heilstoezeggingen van Ezech. 33—48 nader bezien.

G. Ch. AALDERS.